Folkeuniversitetet
Ålesund Senioruniversitet

Ålesund Senioruniver

Godt Nytt År!

Ålesund Senioruniversitet — Medlemsblad nr. 69 - januar 2020

Medlemsblad 69

I denne utgaven:

S. 2: Leder

S. 3-6: Informasjon til Årsmøtet

S. 7-10: Referat fra turer + jule avslutningen

S.11: Gruppekontakter

S.12: Møteplan for studie-gruppene

Støtt våre sponsorer:

BRAGES Bilforretning
Sparebanken Møre
POLYFORM AS

Org.nr. 987 814 217
Bankkonto 3910 26 50933
Våre nettsider finner du på
www.puiaa.no
E-post: post@puiaa.no

Vinterstorm — Alnes — Foto v/ Sjur Brande

Møter, temamøter og turer fremover

30. jan. : *Arne Knudsen «Norges stavkirker og mørekirkene spesielt*

27. feb.: *Årsmøte*
+ Reiseskildring fra Quo Vadis' tur til Gdansk (2019)
v/ Alfhild Hagen

26. mars: *Jarle Sulebust,* «Sunnmøringen. Den første norske korstogfareren?»

Se gjerne på våre hjemmesider www.puiaa.no for oppdatert informasjon
Det faste er at vi møtes siste torsdag hver måned, på Høgskolen i lokalet Naftadjupet, kl. 18:00 og vi møtes til sosialt samvær etterpå, over en kopp kaffe og litt å bite i. Inngangspenger kr. 50,-

Innkalling til årsmøte i Ålesund Senioruniversitet 27. februar 2020 (NTNU «Naftadjupet» kl. 18:00)

1. Årsmøtet settes av styreleder - Godkjenning av innkalling og dagsorden
2. Valg av møteleder
3. Valg av referent og protokoll-vitner
4. Styrets årsberetning
5. Årsregnskap
6. Revisors beretning
7. Fastsetting av kontingent for 2020
8. Styrets forslag til budsjett
9. Innkomne forslag fra medlemmene (må være levert til styret ved leder innen 30. januar 2020)
10. Valg av styre

A) Styrets leder
B) Øvrige styremedlemmer på valg
C) Vararepresentanter
D) Revisor

11. Valg av valgkomite
12. Møteleder meddeler ansvars-frihet
13. Årsmøtet avsluttes

Alle dokumenter trykkes i medlemsbladet for januar 2020, og legges ut på nettsidene www.puiaa.no

På vegne av styret ønsker jeg alle medlemmene i Ålesund Senioruniversitet

Godt nytt år!

Vi er nettopp startet på et nytt år, 2020, og på et nytt tiår. Foran oss ligger ca.360 dager med ukjent, men spennende innhold, fullt av hyggelige opplevelser, men dessverre også noen sorger, det er ikke til å unngå.

Vi er nettopp blitt en stor del av en sammenslått kommune, Haram, Sandøy, Skodje, Ørskog og Ålesund. Alle er kanskje ikke like fornøyde med denne «fusjonen», men når den nå er et faktum er det viktig at alle innbyggerne legger godviljen til og medvirker til at den blir til det beste for alle. Noen må sikkert svelge noen kameler, som for eksempel valget av språkform i kommuneadministrasjonen. Trøsten får være at vi privat kan snakke og skrive slik vi selv foretrekker.

I Ålesund Senioruniversitet er vi etter hvert blitt en anselig skare, i desember passerte medlemstallet 400! Denne økningen skyldes i stor grad mange innmeldinger til de nye gruppene «Kino» og «Natur og kultur».

Kanskje det blir aktuelt med oppstart av underavdelinger i de nye bydelene. Mange vil nok synes det blir langt å dra inn til Ålesund sentrum for å gå på et Temamøte. Hvordan dette skal organiseres må vi diskutere nøye i tiden fremover. Skal det være selvstendige grupper eller satellitter under ÅSU? Forutsetningen er at det er mange nok som er interesserte og villige til å yte en innsats i en slik ordning. De mange utfluktene til Haram kommune i fjor har vist at der er det mange ildsjeler. Vi har ennå ikke besøkt Skodje og Ørskog, men ildsjelene finnes nok der også.

Styrets viktigste oppgave nå blir å få tak i interessante foredragsholdere for resten av dette året, hittil er januar-, februar- og marsmøtet på plass. Gode tips og ønsker fra medlemmene mottas med takk.

Vi håper også at mange slutter opp om Temamøtene, la ikke været hindre dere i å komme, enten det nå er altfor ruskete eller altfor fint. De fleste ankommer jo i bil.

Studiegruppene våre er stort sett fulltegnet, dersom det skal opprettes nye, trengs det både møtelokaler og veiledere/ gruppekontakter.

I februar fortsetter Sølvi Furnes med sine populære «Bli kjent turer» til de nye bydelene i Ålesund, første tur går til Vatne, senere følger Brattvåg og Kalvøya. Hun regner med å bli ferdig med Haram kommune i løpet av vårsemesteret. Informasjon om turene utsendes etter hvert.

Ute i den store verden er det stadige endringer, den ene konflikten avløser den andre. Det ser ut til at de mektigste statslederne aldri klarer å komme til enighet. Det mest nærliggende for oss i Norge er hva som vil skje når Brexit blir en realitet.

Alle krigene i Midtøsten, Afghanistan og Afrika medfører store flyktningestrømmer over Middelhavet i elendige båter. Mange drukner underveis.

Alle vil til Europa, men her vil vi helst ikke ta imot dem, resultatet blir store oppsamlingsleire i Tyrkia, Hellas og Italia. Der kan enkelte bli boende under elendige forhold i flere år. Barna får liten eller ingen skolegang, familier splittes, mange sulter og sykdom herjer.

Styret har et sterkt ønske om å kunne invitere Elizabeth Hoff som foredragsholder på et temamøte en gang hun er hjemme i Ålesund. Hun arbeider nå for WHO i Libya etter å ha vært 7 år i Syria.

Vi tror kanskje vi vet alt om flyktningene gjennom TV reportasjer, men hun kan nok bli en øyeåpner for oss alle.

Vi skjønner ikke helt hvor privilegerte vi er som innbyggere i det rike Norge. Vi bør følge Kong Haralds råd i nyttårstalen:

«Vi må leve med at vi er forskjellige.
Vi må tåle ubehagelig kunnskap.
Vi må klare å se utover år lille teig.
Vi må tørre å innse at vårt verdensbilde kanskje ikke er det eneste rette.
Og vi må finne oss i å bli utfordret – ja til og med såret.
Slik er det å leve sammen- både i små og store fellesskap»

Helene

Årsberetning for Ålesund Senioruniversitet
Kalenderåret 2019

Årsmøtet for 2018 ble avholdt 20. februar 2019 kl.18.00 i Naftadjupet på NTNU i Ålesund.
39 stemmeberettigede var til stede.

Følgende styre ble valgt for 2019:

Leder:	Helene Birkeland	gjenvalg for 1 år
Styremedlemmer:	Noralv Breivik	for 2 år
	Guri Bjørlo	for 2 år
	Sjur Brande	for 1 år (ikke på valg)
	Herbert Gartz	for 1 år (ikke på valg)
	Ann Kristin Emblem	for 2 år - oppnevnt av PU
1. varamedlem	Anne Dyb Liaaen	for 1 år
2. varamedlem	Liv Ingebrigtsen	for 1 år
Revisor:	Kari Westre	for 2 år
Valgkomite:	Reidun Haavik	for 1 år (ikke på valg)
	Ole Andreas Devold	for 1 år (ikke på valg)
	Halldis Oksefjell	(ny) for 2 år
Varamedlem:	Dagfinn Ratvik	(ny) for 1 år

Styrets arbeid:

Styret konstituerte seg slik:
Herbert Gartz (nestleder), Sjur Brande (kasserer), Guri Bjørlo (sekretær).
Varamedlemmene har deltatt på styremøtene.
Redaksjonskomite for medlemsbladet og ansvarlige for hjemmesiden på internett har vært Herbert Gartz, Sjur Brande og Helene Birkeland. Herbert Gartz har vært hovedansvarlig.
Styret har hatt møter 8. januar, 5. februar, 20. mars, 10. april, 14. mai, 6. august, 27. august, 19. september, 29. oktober, 26. november. Varamedlemmene er innkalt til alle styremøter.

Saker på styremøtene:

- Planlegging av årsmøtet for 2018 (febr.2019)
- Planlegging av program til Temamøtene
- Planlegging av fellesmøte med studiegruppekontaktene
- Planlegging av medlemsturer
- Planlegging av besøk av vertene fra Nordøyane
- Oppretting av nye studiegrupper
- Innhold i medlemsbladet
- Kontinuerlig rapportering om økonomisk status
- Bytte av bankforbindelse fra DNB til Sparebanken Møre
- Godtgjørelse til studiegruppekontaktene
- Fellesmøte med Ålesund og omegn demensforening

Medlemstall:

Ved utgangen av 2019 hadde ÅSU 402 medlemmer, snittalderen er 76,6 år (i fjor 75,8 år) Det har vært stor økning i medlemstall (50+ nye medlemmer) dette året. Turene med «Natur og kultur i Nye Ålesund» førte til mange nye medlemmer fra nabokommunene som skal innlemmes i Ålesund fra 1. januar 2020.

Støtte:

Styret har bevilget 2500 kr. til støtte av Ålesund Seniorfestival i uke 38.

Økonomi:

Økonomien er god. I år gikk vi over til innkreving av kontingent via post, dette viste seg å være nyttig. Regnskapet er ført i et vanlig MS Excel-regneark og har vist seg å være enkelt å føre og er mer oversiktlig enn tidligere.
De viktigste inntektskildene er medlemskontingenten som i 2019 er 350 kr/år, inntekter fra egne arrangement, ekstern støtte fra Folkeuniversitetet i Midt Norge og annonseinntekter.
De største utgiftspostene er trykking av medlemsbladet, servering på temamøtene, honorar og reiseutgifter til foredragsholdere og godtgjørelse til veiledere for studiegruppene.
I vår ble det vedtatt at styrets leder skal ha tilgang til bankkonti på lik linje med kassereren. Dette er meldt til Brønnøysundregisteret og til vår bankforbindelse Sparebanken Møre. Dette letter arbeidet dersom kassereren er fraværende.
Vårt tekniske utstyr begynner å bli svært godt brukt, og vi må være forberedt på at noe av det må skiftes ut.

Temamøter i 2019

31. januar	«Mørkets musikalske opplevelser» Professor Magnar Breivik fra NTNU Trondheim om filmmusikk.
28. februar	Årsmøte for 2018. I tillegg fortalte Reidun Haavik fra en reise til Georgia og Armenia.
28. mars	«Leve hele livet» i Nye Ålesund. Britt Steinnes Krøvel, leder av utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester i Møre og Romsdal orienterte om den nye kvalitetsreformen for eldre.
25. april	«Russland 1917» ved journalist, utenrikskorrespondent og forfatter Per Egil Hegge.
23. mai	«Språket vårt- korleis er det blitt til og korleis har det utvikla seg» ved professor Gunnstein Akselberg
29. august	«Frå fiskarson til fylkesmann» Kåseri ved Lodve Solholm.
26. september	Fellesmøte med Ålesund og Omegn Demensforening.
31. oktober	«Restaureringen av Nidarosdomen» ved Øystein Ekroll.
28. november	«Sjøveien til Østen -Nordvestpassasjen» ved Sjur Brande.
5. desember	Julemøte på Spjelkavik Seniorsenter, kåseri ved Terri Senior om julefeiring i Karibia.

Møtene er åpne for alle, inngangspenger er 50 kr som inkluderer lett servering etter møtet.
Til årsmøtet og fellesmøtet med Demensforeningen er det ikke innkrevd inngangspenger. På julemøtet betalte deltagerne 100 kr. pr. person.
Fremmøtet varierer sterkt, fra ca. 25 til nærmere 100 personer, gjennomsnitt er 40-50 personer. Referat fra møtene tas inn i medlemsbladet.
Møtene annonseres i Sunnmørsposten hver tirsdag i møteuken, i tillegg sendes det ut påminning via e-post. Noen møter er også markedsført overfor aktuelle målgrupper utenom Senioruniversitetet.

Andre arrangement:

4. juni:	Tur til Sagastad vitensenter på Nordfjordeid. Her var det opprinnelig planlagt fellestur med buss, men på grunn av få påmeldte ble det i stedet arrangert en tur med 3 privatbiler der de ca.10 deltagerne spleiset på bensin og fergeutgifter. Underveis til Nordfjordeid besøkte de Bjørkedalen der de fikk høre om byggingen av skipene Ask og Birk. Gruppen spiste lunch på Vitensenteret og fikk omvisning der og på gravhaugene.
21. august:	Gjenvisitt i Ålesund for ildsjelene (vertene) fra Nordøyane. Besøk med omvisning på Tueneset kystfort og deretter besøk i Atlanterhavsparken, orientering om anlegget og omvisning. Lunsj i kafeen. I alt 20 deltakere. Referat i medlemsblad nr 68
6. oktober:	Operatur til Nordfjordeid med innlagt besøk på Svormuseet på Grodås i Hornindal. Operaen som ble fremført var «Hans og Grete», en eventyropera av Engelbert Humperdinck. 30 ÅSU medlemmer deltok på turen som var en dagstur med buss Fullstendig referat i medlemsblad nr 68

Studiegruppene:

Studiegruppe:	**Gruppekontakt:**
Bridge	Reidun Breivik
Byen vår	Lars Johan Huse

Data A	Marit Veiberg Eide
Data B	Åshild Fallgren
Data C	Ole Andreas Devold
Data D	Per Arne Vidnes
Digital foto	Solveig Larsgård Gartz
Engelsk litteratur	Åshild Longva
Fotobok	Astrid Lid
Kino, Moa	Hilde Bjørlo
Kunst	Mari Johansen Huse
Kunstmaling	Asbjørn Lade
Litteratur 1	Guri Bjørlo
Litteratur 2	Gunhild Humblen
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen
Natur og Kultur i Nye Ålesund	Sølvi Furnes
Quo Vadis	Alfhild Hagen
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik
Spansk 1	Åshild Nordhus
Spansk 2	Marit Kalvø

22. mai 2019 ble det arrangert et samarbeidsmøte mellom styret i ÅSU og gruppekontaktene for de enkelte gruppene, i alt 21 personer til stede. Studiekoordinator Noralv Breivik ledet møtet. På programmet sto korte tilbakemeldinger fra gruppene, forslag til eventuelle nye grupper og veiledere, lokalspørsmål. Malergruppen ønsker større lokaler. Bridge, Samfunnsgruppen og Litteratur 1 ønsker flere medlemmer.
Omtrent 200 av medlemmene er engasjert i en eller flere grupper.

Den nyopprettede gruppen «Natur og kultur i nye Ålesund» har arrangert i alt 9 turer i år, alle er blitt full-tegnet med en gang. Det har vist seg at Sølvi Furnes har satt i gang et svært populært prosjekt.

Dekning av veiledernes utgifter:

Veilederne for datagruppene og digitalt foto mottar et tilskudd på 500 kr pr. semester. Veilederne for spanskgruppene mottar 1000 kr pr. semester fordi disse gruppene har ukentlige møter. Sølvi Furnes som er initiativtaker til gruppen «Natur og kultur i Nye Ålesund» får 1.000 kr. pr. semester

Medlemsblad og hjemmesidene

Medlemsbladet kommer ut med 4 nummer årlig. Her forsøker vi å holde medlemmene orientert om det som skjer i senioruniversitetet. Vi holder nettsiden (www.puiaa.no) oppdatert og bladet legges ut på disse sidene. Medlemmene har i økende grad gitt uttrykk for at de vil ha bladet bare som epost. Dette sparer oss for utgifter til porto og trykking, og styret ser gjerne at mange flere benytter seg av denne muligheten. Medlemsbladet vil imidlertid fortsatt bli sendt i posten til alle som ønsker det. Senioruniversitetet har også egen Facebookside

Samarbeid

Ålesund Senioruniversitet er en del av Folkeuniversitetet i Midt-Norge. Vi kommer derfor inn under *Lov om voksenopplæring,* som bl.a. gir rett til gratis undervisningslokaler og støtte til studiearbeid. Vi har et svært godt samarbeid med NTNU Ålesund, Spjelkavik omsorgssenter, Frivilligsentralen og Ålesund bibliotek. Dette er vi svært takknemlige for.

Medlemmenes innsats

Det er medlemmene som står for den viktigste innsatsen for Senioruniversitetet gjennom sitt arbeid i studiegruppene og gjennom aktivt engasjement i aktuelle samfunnsspørsmål. Dette gjelder spesielt veilederne og kontaktpersonen for studiegruppene. Styret benytter anledningen til å takke dem for innsatsen. Uten deres frivillige engasjement kunne ikke Ålesund Senioruniversitet fungert tilfredsstillende

Ålesund , 08. januar 2020

_____	_____	_____	_____	_____
Helene Birkeland	Herbert Gartz	Guri Bjørlo	Sjur Brande	Noralv Breivik

ÅSU regnskap 2019 og budsjett 2020

	Eiendeler pr.31.12.2019	Regnskap	*Budsjett*
1900	Kontanter	300	
1910	Drift SBM 3910 26 50933	89 440	
1920	Drift DNB 1503 88 10712	27 907	
1921	Aktivitet SBM 3910.36.05532	16 993	
1930	Kontingent SBM 3910.44.88560	0	
1940	Reserve 3910.40.45042	0	
	Sum eiendeler	**134 640**	
	Inntekter		
3126	Mottatt ekstern støtte	-15 000	*-10000*
3240	Kontingent	-126 625	*-133000*
3250	Inntekt egne arrangement	-27 554	*-25000*
	Sum inntekter	**-169 179**	***-168000***
	Utgifter		
6235	Oppmerksomheter	702	*1000*
6520	Andre møteutgifter	2 778	*3000*
6580	Data/EDB kostnad	18 405	*20000*
6700	Honorar regnskap og revisjon	0	*0*
6720	Honorar foredrag	11 295	*15000*
6820	Trykksaker	24 507	*25000*
6830	Servering medlemsmøter	20 631	*21000*
6840	Annonsering møter	9 685	*10000*
6860	Studiegruppevirksomhet	16 400	*15000*
6890	Adminstrasjon	8 753	*9000*
6940	Poto, frakt	7 874	*8000*
7140	Reisekostnad foredrag	11 062	*12000*
7145	Reisekostnad egne arrangement	1 280	*1000*
7310	Markedsføring	2 500	*2500*
	Sum utgifter	**135 872**	***142500***
	Årets overskudd	**-33 308**	***-25500***
7770	Bank og kortgebyr	3 050	*3000*
8179	Annen finanskostnad	-140	*-150*
	Sum Finans	**2 910**	***2850***

Innstilling til nytt styre,
valgkomite og revisor for 2020

Leder	Helene Birkeland (gjenvalg), for 1 år
Styremedlem	Noralv Breivik (for 1 år – ikke på valg)
Styremedlem	Guri Bjørlo (for 1 år – ikke på valg)
Styremedlem	Reidun Breivik, for 2 år
Styremedlem	Herbert Gartz (gjenvalg), for 2 år
Styremedlem	Ann Kristin Emblem (for 1 år, ikke på valg)
1. vara	Anne Dyb Liaaen (gjenvalg), for 1 år
2. vara	Sjur Brande, for 1 år
Revisor	Kari Westre (for 1 år – ikke på valg)

Valgkommite

Halldis Oksefjell (for 1 år – ikke på valg)

Ole Andreas Devold ,for 2 år

Arne O. Drabløs for, 2 år

Vara: Åse Rigmor Ulvestad, for 1 år

De som er på valg er blitt spurt og har sagt seg villig.

REVISJONSBERETNING FOR
REGNSKAPSÅRET 2019 FOR ÅLESUND SENIORUNIVERSITET

Jeg har revidert regnskapet for Ålesund Senioruniversitet for regnskapsåret 2019, som viser et overskudd på kr. 33.308,- ekskl. finanskostnader på kr. 2.910.

Årsregnskapet er avlagt av styret og regnskapsfører og består av resultatrapport og balanse.

Den løpende bokføringen stemmer med underlaget og er dokumentert med bilag.

Min kontroll avdekket ingen feil eller mangler, og jeg mener at årsregnskapet og balansen gir et riktig uttrykk for driften av Senioruniversitetet og den økonomiske stillingen pr. 31.desember 2019.

Ålesund 6. jan.2020

Kari Westre (sign.)

Referat: «Natur og kultur»
Tur til Søvik og omegn 8. oktober 2019

Lokale guider fra Sogelaget for Hamnsund sokn møtte oss på Vatneeidet og vi ble kjørt og guidet til Søvik via Grytastrandvegen.

Første stopp var ved Nogva Motorfabrikk i Søvik. Der fikk vi kaffe og kaker og et interessant foredrag med bilder og illustrasjoner om kultur og historie ved Per Hånes fra Sogelaget. Siden 1992 har dette Sogelaget gitt ut fyldige årsskrift med både historisk og dagsaktuelt innhold. Dette området i Haram hørte til Borgund kommune fram til 1965. Området består av Grytastranda, Søvik og Gamlem samt øyene Terøya, Bjørnøya, Store-Kalvøya og Torholmen.

Torholmen er kjent fra krigens dager der de hadde en illegal radiosender som ble styrt av Erling Rønneberg i 1943/44.

Søvik er et historisk svært gammelt sted der en har gjort funn etter bosetting tilbake til eldre steinalder. Da ny skoletomt skulle graves ut i 2010, ble det funnet rester av 4000 år gamle hus og en gravplass.

I Hamnsundhelleren er det blitt foretatt geologiske utgravinger der det er funnet rester av dyr, fisk, fugler, våpen og redskap fra steinalderen. Der ble også funnet skjelettrester av en mannskjeve som er ca. 2000 år gammel.

Søvikområdet har vært et handelssted i 200 år med bl.a. lensmannsgård og en stor jordeier som hette Hans Friis. Her har opp gjennom tidene vært mange såkalte fiskerbønder som kombinerte jordbruk og fiske. Kjente fiskebåter herfra er bl.a. Bjørnhaug, Reidar, Arthur, Nye Seir, Geir, Dagny Kristin og Skarhaug.

Industrien i Søvik startet i 1945 da Lars Tennfjord startet skipsverft på Søvikneset. Etter hvert har flere industribedrifter slått seg opp i området. Nogva Motorfabrikk er ei av bedriftene.

Daglig leder i Nogva Motorfabrikk, Kjell Norvoll, fortalte historien om bedrifta, «fra bygdesmie til internasjonal teknologibedrift». Bedrifta ble startet på Flemsøya i 1913 av Lars og Daniel Nogva. I 1953 bygde de i Søvika og utvidet stort i 1976. De har vært gjennom hele 13 byggetrinn og bedrifta fremstår i dag som stor og moderne. Fra å produsere motorer fram til 1967 gikk de over til å produsere gir og propeller. De har et konkurransefortrinn fordi kunden får nå alt i ett. De har et høyt lagerhold og høy leverings- og servicegrad. I 2018 leverte de 600 motoranlegg. 35% av produksjonen går til eksport.

Vi fikk ei interessant omvisning i den moderne bedrifta og Kjell Norvoll framhevet hvordan de ansatte står på og stiller opp når ekstra innsats kreves. Han framhevet også betydningen av god infrastruktur for bedriftene i distriktet. Han kom her inn på hvilken betydning Hamnsundsambandet vil ha for utviklingen videre.

Etter at vi hadde fått mye ny kunnskap om Søvikområdet og Nogva Motorfabrikk, satte vi oss i bilene for omvisning i bygda. Første stopp var ved den flotte Brusdalsgarden. Stedet blir også kalt Svendsen-Gamlem. Dette var en viktig gard i gamle dager og har ei lang historie. Svendsen kom til garden i 1820-åra og drev som bonde og fiskehandler. Den store og flotte bygninga ble flyttet til Ålesund i slutten av 1800-tallet, men gikk med i bybrannen i 1904. Brusdalsgarden som står der i dag er et flott vedlikeholdt hus og er i bruk som fritidsbolig.

Videre kjørte vi til Anfin-smia der Sigmund Gamlem fortalte om bygdesmeden Anfin Gamlem (født 1852). Han var en kjent smed som laget bl.a. gårdsredskap, seletøy og verktøy. Sigmund har tatt godt vare på smia og utstyret der. Han viste fram og fortalte om verktøy og produkt som var laget der.

Neste stopp var ved bautaen over krigsveteranen Palmar Bjørnøy (1918-1996). Han var med i Shetlandsgjengen. Utenfor huset der Palmar bodde ble det i 2000 reist en minnestein over hans store innsats under 2. verdenskrig. Hele 54 ganger krysset Palmar Nordsjøen under krigen. På minnesteinen er det et vakkert relieff laget av kunstneren Ola Stavseng. Palmar var en gründer og han starta Pyrofabrikken på Gamlem, nå Ulmatec Pyro.

Vi kjørte så videre til Hamnsund kyrkje. Kirka ble bygd og tatt i bruk i 1875. Før 1997 ble kirka kalt Hamnsund kapell, men ei ny lov oppgraderte kapell til kirke i 1997. Før 125-årsjubileet i 2000 ble kirka oppusset og oppgradert. Kirkesognet hadde i flere hundre år hørt til Borgund kirke og hadde hatt en lang og strabasiøs kirkeveg med kryssing av to fjorder.

Etter kirkebesøket ble vi kjørt tilbake til Nogva Motorfabrikk der vi fikk servert nydelig brennsnut til middag. Etterpå var det kaffe og bløtkake fra Valaker bakeri som ligger i Søvik.

Under middagen fortalte Arthur Stokke om Søvik og omegn i dag. Interessant og lærerikt for oss tilreisende. Vi har virkelig fått tilegnet oss mye ny kunnskap om denne delen av Haram som skal innlemmes i Nye Ålesund kommune. Nysgjerrigheten til å undersøke mer og besøke området igjen er vekket.

Etter middag, kaffe og takketaler ble vi kjørt tilbake til Vatneeidet med guiding gjennom Grytastranda. Vi er så fornøyde og takknemlige for å ha blitt tatt så godt imot av alle som bidro denne dagen. Tusen takk for oss og velkommen til Nye Ålesund!

(Marit Tafjord, referent)

Referat fra Temakvelden 31. oktober 2019

RESTAURERINGEN AV NIDAROSDOMEN

Øystein Ekroll, arkeolog og ansvarlig for restaureringsarbeidet ved Nidarosdomen,

tok oss straks med inn i en forunderlig kreativ og skapende verden som de færreste hadde kjennskap til fra før.

Han sa det sjøl: Jobben min er å vite alt om Nidarosdomen. - Og det betyr at han skal ha så god kjennskap til katedralen og dens historie at restaureringen blir korrekt.

Da en begynte å snakke om restaurering av den sterkt forfalne Nidarosdomen, var det langt mellom Trondheim og Oslo. Men endelig, i 1869, ga Stortinget sin tillatelse, og arkitekt Heinrich E. Schirmer og hans arbeidslag gikk i gang med et restaureringsarbeid, som etter hvert skulle vise seg å strekke seg over 150 år, og lenger...

Først skulle Kapittelhuset restaureres. Men da det sto ferdig i 1871 var Riksantikvar Nicolaysen ikke fornøyd, og Schirmer fikk sparken.

Ny arkitekt ble Christian Christie, som tok til i arbeidet i 1872, og virket her til 1906. Andre fulgte etter.

Aldri hadde en vel tenkt eller trodd at steinhaugene og de ødelagte murene etter bygget som hadde stått her, var grunnlaget for den vakre Nidarosdomen. Det synes som et mirakel at arkitekter og dyktige håndtverkere møysommelig, stein på stein, kunne reise det praktbygget som Nidarosdomen er i dag.

Oktogonen, Skipet, hovedtårnet med fire hjørnetenner, spiret av jern, som rager mer enn 40 meter høyt, og så vestfronten med sine figurer, alt bevis på dyktige håndverkere. Likeså Rosevinduet og andre glassmaleri, i alt 480 m2 glassmaleri finnes i Domen.

Ifølge gammel overtro må arbeidet i Nidarosdomen aldri ta slutt, domen skal aldri bli ferdig, - en liten murstein mangler. Dermed vil Trondheim by være reddet. -

Og så får en håpe at hedersmenneskene som gjennom årene har bygd opp dette praktbygget, nyter godt av innskriften på fatet de fikk etter at deres arbeidsdag her var slutt: " Gud i himmelen ser ditt arbeid".

Etter den dramatiske brannen i Notre Dame i år, tenkte en uvilkårlig på om lignende kunne herje vår Dom. Litt tryggere kan en føle seg: Tretaket over skipet er bygd med stål og kobber. Her er overrislingsanlegg og automatisk brannvarsling.

I 2019 ble verket "Katedralbyggerne" utgitt. Dette er historien om de over 600 kvinner og menn som gjennom 150 år har viet sitt arbeidsliv til å gjenreise Nidarosdomen i all sin prakt. Og om det enorme arbeidet som inkluderer steinbryting til fastmuring av de ferdige steinene og skulpturene, alt hugget for hånd. Likeså smiing, gipsstøping og glassmaleriarbeid. Restaureringsarbeidet tar nok aldri slutt, der er alltid steiner som må skiftes og glassmaleri som må repareres.

Ekroll tok doktorgrad i 2016 på Oktogonen, som ble restaurert fra 1872 til 1877. Det er 18 meter opp til taket over høgalteret. Her er 20 000 til 30 000 steiner, han sies å ha undersøkt alle. Han har avdekket 2227 steinmerker, som fungerte som en slags signatur for steinhoggerne.

Og han har sin egen teori hvor Olav den hellige kan være begravet. -

Øystein Ekroll kjenner Nidarosdomen og dens historie, og har en enorm respekt for menneskene bak verket! Det kom tydelig fram gjennom hans levende og humoristiske formidling til oss!

(Referat v/Guri, foto v/ Sjur og Herbert)

«Natur og kultur» Referat fra

Tur til Tennfjord og Eidsvika 5. november 2019

Vi ble møtt av gruppeleder Sølvi Furnes på det flotte og moderne Eidet omsorgssenter i Tennfjord. Sølvi spanderte velkomstdrink, nydelig plommesaft produsert på Vigra.

Kaffe og sveler fra husets kjøkken kom på bordet mens teknisk sjef i Haram, Kjell Sindre Johansen, fortalte om den enestående bygningen vi satt i. Den er ofte blitt omtalt som framtidas løsning på energieffektivisering.

Eidet omsorgssenter ble tatt i bruk i april 2017 og erstatter fire tidligere aldersheimer i kommunen. Vi fikk se en film som ble laget før bygging og den viste en nøye gjennomtenkt plan for tekniske løsninger, energibruk og plassering av bygningsmassen. Det ble brukt landskapsarkitekt for å planlegge uteområdet for å skjerme for nordavinden. De har sansehage og snøsmelteanlegg. Det er solceller på taket, og vannbåren energi fra brønner, og energibruken er mer enn 90 % fornybar. Huset er billig å drifte og kan kalles et signalhus med hensyn til energibruk. Avfall blir sugd rett i containere og skittentøy sendes i sjakt rett ned i kjelleren.

På omsorgssenteret legger de stor vekt på at både beboere og ansatte skal ha et godt miljø på alle måter. Avdelingsleder Vivian Maridal fortalte om organiseringen og la ikke skjul på at de har hatt sine utfordringer. Alle pasientene har sitt rom hele tiden og personalet går da mellom etasjene til sine pasienter. Der er tre like etasjer med 22 pasientrom i hver. All mat blir laget på huset og de har en utmerket kokk

Forts./...

som heter Daniel Røkke. Han har arbeidet både i Nordsjøen og på Hurtigruta. Pasientene får to varme måltider om dagen. Hver avdeling har i tillegg sitt eget kjøkken der brødmåltidene blir laget til. I hver etasje har de en ernæringskontakt og de har fokus på minst mulig medisinbruk. Personalet har organisert arbeidstida si litt spesielt, men er blitt enige om at de har lange vakter fra kl. 0800 til kl. 2030 tre dager i trekk og ei uke fri.

Etter å ha blitt kjent med omsorgssenteret, kjørte vi til steder rundt i bygda og fikk god orientering om bygdas historie av Torstein Slyngstadli og Rolv Rørhus. Rolv har forfattet to ypperlige bøker: «Eventyret i Tennfjord» og «Jeg fant, jeg fant».

Tennfjord og Eidsvik er de områdene i Haram kommune med størst vekst i boligbygging og folketall. Der er flere nyere boligfelt.

Vi kjørte ned til elva som viser restene etter det historiske industrimiljøet: De forenede Motorfabrikker, Norsk Motorplog og Spill og Vinsjer. Tennfjord er en av bygdene på Sunnmøre med lengst industrihistorie. Fra ca. år 1600 var der kverner som folk fra fjordene og øyene kom for å male kornet sitt på. I 1790 var der 12 kverner langs elva. Tennfjord Mylne var i bruk til 1960.

Vi stoppet ved bautaen som er satt opp til minne om industripioneren Johan Tenfjord (1877-1978). Den har et nydelig bronserelieff laget av kunstneren Ola Stavseng. Johan Tenfjord er blitt kalt Trollmannen i Tennfjord. Han konstruerte, produserte og tok patent på en rekke produkter fra han var ung. Han sto blant annet bak etableringen av Den norske kaffekvernfabrikk i 1901 og konstruksjon av spill drevet med motorkraft til å trekke inn garn med i 1907. Mest kjent er han vel for etableringen av Tenfjord Mek. Verksted som utviklet seg fra et lite mekanisk verksted til en bedrift som ble kjent over hele verden for sine hydrauliske styremaskiner til båter og skip. Bedriften hadde navnet Tenfjord AS fram til Ulstein kjøpte aksjene på 1990-tallet og fortsatte styremaskinproduksjonen.

Etter rundturen i bygda der vi også fikk se de moderne bedriftene Møre Hus AS og Isolaft, kjørte vi tilbake til Eidet Omsorgssenter. Der fikk vi nydelige elgkarbonader med tilbehør til middag og Kvæfjordkake til kaffen. Etter middagen holdt Karen Drønnen en fin takketale fra gruppa som var med på denne kjekke turen. Vi er blitt møtt med en fantastisk gjestfrihet og svært engasjerte og flinke historiefortellere.

På veg hjemover var vi så heldige å få besøke Ludvikgarden galleri og atelier der Torstein Slyngstadli holder til med sin kunstproduksjon og salg av kunst. Der fikk vi se akvareller, maleri og portretter i idylliske omgivelser i det gamle huset.

Vi takker for oss og kommer gjerne tilbake dit en annen gang.

Nok en gang har vi fått sett nye og spennende steder som skal bli en del av (Nye) Ålesund og vi kan bare oppfordre andre til å gå i våre fotspor. Dere vil bli begeistret!

(Marit Tafjord, referent)

Referat fra Sjøveien til Østen - Nordvestpassasjen v/ Sjur Brande, 28.nov.2019

Sjur fortalte bare kortfattet om selve reisen gjennom Nordvestpassasjen med MS *Roald Amundsen*, om stedene, om naturen. Han viste en rekke utvalgte bilder, fortalte historier fra stedene og opplevelsene, som understreket at reisen var helt spesiell.
Det som gjorde reisen ekstra spennende var i stor grad alle foredragene underveis. Disse ga en utdypende forklaring på årsaken til alle skipsekspedisjonene i årene 1490 – 1850, omtrentlig.

Bakgrunnen var til å begynne med at folk i landene rundt Middelhavet ønsket å finne en annen vei til Øst-Asia og landene som produserte bl.a. krydder. *Silkeveien* over land ble benyttet lenge før vår tidsregning for dette formålet, men dominerende herskere skapte vanskelige forhold for transporten. Spania og Portugal delte deres kjente verden mellom seg, ettervirkningene merkes den dag i dag. Deres forsøk pågikk frem til slutten av Napelonskrigene, like etter år 1800.
Fra da av var det engelskmennene som overtok drivet. Årsaken var at de ikke hadde oppdrag for sin flåte av skip. Men *seilskip* og *is* er ikke en god kombinasjon, og etterhvert forliste dusinvis skip og over 1.000 personer mistet livet.
Holdningene som utforskerne hadde til inuitene var forkastelige, og var en del av forklaringen. Vår egen Roald Amundsen derimot lærte av å leve sammen med inuitene på sin ekspedisjon med Gjøa i tiden 1903-1906. Det gjorde at han også var i stand til å komme først til Sydpolen. Amundsen er også fremhevet som forsker ved at han fant hvordan den magnetiske nordpol flytter seg. (forts./..)

Sjur la deretter frem eksempler på årsakene til at klimaet endrer seg. Observasjoner, forskning, målinger og statistikk viser at naturen regulerer med hard hånd seg selv (bilde 1), og i tillegg kommer menneskeskapte handlinger (bilde 2).

Han avsluttet med å si at «tar man ikke lærdom av det man opplever, så er hele reisen bortkastet».

Reisende bare ser det som er – turister ser det de kom for å se – fotografer foreviger det, sa Sjur. Kjenner vi han rett, er han og Bjørg klar for nye eventyr.

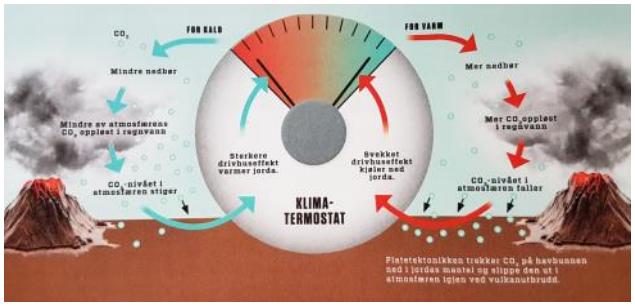

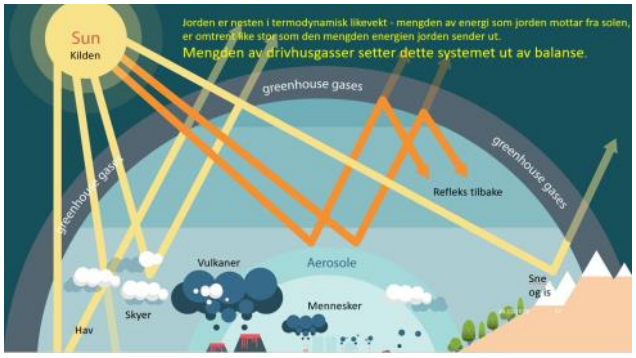

Stemningsrapport fra juleavslutningen 5. desember 2019.

Drøyt 70 medlemmer tok seg fri fra julestria og ble servert bl.a. god grøt og et underholdene , interessant og morsomt kåseri ved Terri Senior om julen i Karibien. Legg til en kjempegod stemning blant de fremmøtte — det ble en riktig så fin avslutning på Spjelkavik Omsorgssenter.

VI HAR TATT IMOT MEDLEM NR. 400

Like før jul i 2019 meldte Kari Brit Skarbøvik (Ålesund) seg inn som medlem i Ålesund Senioruniversitet—og ble da vårt medlem nr. 400.

Her blir Kari — under en liten og uformell tilstelning — gratulert med medlemskapet og overrakt en blomsterbukett av Helene Birkeland (leder).

VI ØNSKER KARI HJERTELIG VELKOMMEN TIL ÅLESUND SENIORUNIVERSITET!

Folkeuniversitetet
Ålesund Senioruniversitet

Vil du bli medlem i Ålesund Senioruniversitet? Bruk gjerne innmeldings-skjemaet som du finner på vår hjemmeside www.puiaa.no i menyen under «kontakter» - eller send en epost til post@puiaa.no

GRUPPEKONTAKTER VÅRSEMESTER 2020

Gruppe	Gruppekontakt	Telefon	e-post
Bridge	Reidun Breivik	99542165	rfalklev@mimer.no
Byen vår	Lars Johan Huse	91336746	larsjohanhuse@gmail.com
Datagruppe A	Marit Veiberg Eide	99476820	maritvei@gmail.com
Datagruppe B	Åshild Fallgren	70121046	ashild.fallgren@gmail.com
Datagruppe C	Ole Andreas Devold	92499188	oasty@online.no
Datagruppe D	Per-Arne Vidnes	90722492	pavidnes@frisurf.no
Digital foto	Solveig L. Gartz	99451076	solgartz@hotmail.no
Engelsk litteratur	Åshild Longva	81785759	glong@mimer.no
Kino, Moa	Hilde Bjørlo	97709337	hbjorlo@online.no
Koordinator	**Noralv Breivik**	41440438	noralv.breivik@mimer.no
Kunst	Mari Johansen Huse	95932626	mjhuse@online.no
Kunstmaling	Asbjørn Kjell Lade	70155004	alade@online.no
Litteratur 1	Guri Bjørlo	48277328	g-margr@online.no
Litteratur 2	Gunnhild Humblen	41208666	gunhild.humblen@gmail.com
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	91557760	liv.barbro.ingebrigtsen@stayon.no
Natur og kultur i nye Ålesund	Sølvi Furnes	99639439	sfurnes@mimer.no
Quo Vadis?	Alfhild Hagen	45436677	alf13hag@online.no
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik	92266295	kar-skaa@online.no
Spansk 1	Aashild Nordhus	97177510	aanordhu@online.no
Spansk 2	Marit Kalvø	47376148	marit.kalvo@gmail.com

Adresselapp settes her

Returadresse ved feil adresse:

Ålesund Senioruniversitet
v/ Herbert Gartz
Larsgårdsalleen 48
6009 Ålesund

POSTEN NORGE
P.P. PORTO BETALT

Tillitsvalgte 2018:

Leder: Helene Birkeland, Klokkersundvn. 11, 6015 Ålesund, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no
Styremedlem (nestleder): Herbert Gartz, Larsgårdsalleen 48, 6009 Ålesund, tel. 900 48 885, herbert@gartz.no
Styremedlem (sekretær): Guri Bjørlo, Høgvollvegen 24, 6018 Ålesund, tlf. 482 77 328, g-margr@online.no
Styremedlem (kasserer): Sjur Brande, PB 4019 Moa, 6048 Ålesund, tlf. 922 03 697, sjur.brande@live.no
Styremedlem (studiekoordinator): Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund, tlf. 414 40 438, noralv.breivik@mimer.no
Varamedlem: Anne Dyb Liaaen, Storenørve 3E, 6009 Ålesund, tlf. 908 54 086, anne.dyb.liaaen@icloud.com
Varamedlem: Liv Ingebrigtsen, Nylandsveien 35, 6011 Ålesund, tlf. 91557760, liv.barbro.ingebrigtsen@mimer.no

Redaksjonskomiteen består av:

Herbert Gartz, tlf.900 48 885, herbert@gartz.no; Sjur Brande, tlf 922 036 97, sjur.brande@live.no;
Helene Birkeland, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no

Senioruniversitetets virksomhet er dannet på frivillig innsats, kombinert med egeninteresse og individuelle ønsker, samt behovet for sosial kontakt. Det å dele felles interesser er givende. Det gir oss nytt engasjement og utfordringer, utvider vår horisont, og gir oss nye kunnskaper. Det sosiale samværet på denne konstruktive måten gir oss tilhørighet, og det fører til at nye vennskap dannes. I Senioruniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i *Universitetet for den tredje* alder slik:

1. Først og fremst å vekke lysten til å lære, og derved stimulere til egen aktivitet;
2. dernest å gi pensjonister mulighet til å ta styring over eget liv; og ikke minst
3. det å være med i et sosialt nettverk.

Det er ett av våre mange gode kort at Senioruniversitetet har mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer. Det legges stor vekt på det sosiale aspektet så vel som interessefeltet. Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette. Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Ålesund Senioruniversitet

Studiegrupper Ålesund Senioruniversitet. Møteplan vårsemester 2020

Gruppe	Gruppekontakt	Dag	Kl.	Måned	Januar				Februar				Mars					April				Mai				Juni		
				↓Sted Uke→	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	#	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Bridge	Reidun Breivik	Mandag	1230-1430	Sp.vik.omsorgss	6	13	20	27	3	10	17	24	2	9	16	23	30			20	27	4	11	18	25		8	
Byen vår	Lars Johan Huse	Tirsdag	1000-1200	Frivilligsentralen		14			4			25			17						28			19			9	
Data A	Marit Veiberg Eide	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.	10		24		7		21		6		20		3.apr		17				15		29		12	
Data B	Åshild Fallgren	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.	9		23		6		20		5		19		2.apr		16				14		28		11	
Data C	Ole Andreas Devold	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		17		31		14		28		13		27				24		8		22		5		19 ?
Data D	Per-Arne Vidnes	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		16		30		13		27		12		26		P		23		7				4		18 ?
Digital foto	Solveig Gartz	Mandag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		13		27		10		24		9		23		Å		20		4		18				
Engelsk litt.	Åshild Longva	Tirsdag	1000-1130	Sp.vik omsorgs.		14		28		11		25		10		24		S		21		5		19		2		18 ?
Fotobok	*TAR PAUSE I VÅRSEMESTERET 2020*																	K										
Kino, Moa	Hilde Bjørlo	Tirsdag	1200-	Odeon Kino	7	14	21	28	4	11	18	25	3	10	17	24	31	E	14	21	28	5	12	19	26	2	9	16
Kunst	Mari Johansen Huse	Torsdag	1200-1345	Etter avtale		16		30		13		27		12		26		U		23		7				4		18 ?
Kunstmaling	Asbjørn Lade	Fredag	1200-1400	Sp.vik omsorgs.			24				21				20			K	17				15				12	
Litteratur 1	Guri Bjørlo	Onsdag	1200-1345	Sp.vik omsorgs.		15		29		12		26		11		25		A		22		6		20		3		17 ?
Litteratur 2	Gunhild Humblen	Tirsdag	1115-1245	Åles. Bibliotek	7		21		4		18		3		17		31		14		28		12		26		9	
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	Mandag	1200-1345	Frivilligsentralen		13		27		10		24		9		23				20		4		18			8	
Natur og kultur-	Sølvi Furnes	Tirsdag	Etter avtale							11				10			31				28				26			
Quo Vadis	Alfhild Hagen	Tirsdag	1200-1345	San.senteret Bogneset				28				25				24				21				19				
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik	Onsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		15		29		12		26		11		25				22		6		20		3		17 ?
Spansk 1	Åshild Nordhus	Tirsdag	1330-1530	Sp.vik omsorgs.	7	14	21	28	4	11	18	25	3	10	17	24	31		14	21	28	5	12	19	26	2	9	16 ?
Spansk 2	Marit Kalvø	Onsdag	1415-1545	Sp.vik. omsorgs.								26	4	11	18	25	1.apr		15	22	29	6	13	20	27	3	10	17 ?

Studiekoordinator: Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund Telefon 70141876 Mobil: 41 44 04 38 E-post: noralv.breivik@mimer.no

Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering og rydding på temamøtene.